

Asia: VN/7220/2021

Hallituksen esitys eduskunnalle laiksi rajat ylittävistä terveydenhuollosta annetun lain muuttamisesta

Lausunnonantajan lausunto

Voitte kirjoittaa lausuntonne alla olevaan tekstikenttään

Lausuntopyyntö, Hallituksen esitys eduskunnalle laiksi rajat ylittävistä terveydenhuollosta annetun lain

muuttamisesta

Johdanto

Esityksessä ehdotetaan muutettavaksi rajat ylittävistä terveydenhuollosta annettua lakia.

Ehdotuksessa henkilölle toisessa EU-valtiossa annetusta terveydenhuollon palvelusta aiheutuneiden kustannusten korvausmallia ehdotetaan muutettavaksi. Kustannukset korvattaisiin enintään siihen määrään saakka, joka vastaisi henkilön hyvinvointialueella, Helsingin kaupungissa tai HUS-yhtymässä samasta tai vastaavasta hoidosta aiheutuneita kustannuksia. Korvaus ei voisi kuitenkaan ylittää henkilön

terveyspalvelusta tosiasiallisesti maksamaa kustannusta. Henkilön maksettavaksi jäisi aina samasta tai

vastaavasta hoidosta potilaalta Suomessa perittävä asiakasmaksu.

Kustannusten korvaaminen edellyttäisi, että annetun terveyspalvelun olisi arvioitu olevan henkilölle lääketieteellisesti, hammaslääketieteellisesti tai terveystieteellisesti tarpeellinen. Lisäksi edellytettäisiin,

että ulkomailla annettu palvelu katsottaisiin kuuluvan suomalaiseen terveydenhuollon palveluvalikoimaan.

Tilanteessa, jossa henkilö varta vasten matkustaa toiseen EU- tai ETA-valtioon, Sveitsiin tai Iso-Britannian ja

Pohjois-Irlannin yhdistyneeseen kuningaskuntaan saadaksesi siellä terveydenhuollon palveluita, kustannusten korvaaminen edellyttäisi lisäksi, että henkilölle olisi annettu lähete, jos häneltä lain mukaan

vaadittaisiin sellainen hänen asioidessa julkisessa terveydenhuollossa Suomessa. Kuten voimassa olevassa

lainsäädännössä on säädetty, Kansaneläkelaitos korvaisi rajat ylittävistä terveydenhuollon tilanteista

aiheutuvat kustannukset valtion puolesta.

Lisäksi esityksessä ehdotetaan muutoksia, jotka ovat tarpeen huomioimaan lain voimassaolon aikana kansallisesti ja kansainvälisesti tapahtuneita muita muutoksia tai jotka tähtäävät yksinkertaistamaan ja

tarkentamaan toimeenpanoon soveltuvia hallinnollisia menettelysääntöksiä.

Laki on tarkoitettu tulemaan voimaan 1 päivänä tammikuuta 2023.

Tausta

Valmistelussa on kartoitettu pääministeri Marinin hallitusohjelman mukaisesta SOTE-uudistuksesta aiheutuvia sisällöllisiä muutostarpeita sekä seurattu sairausvakuutuslakiin kohdistuvien kehittämistavoitteiden vaikutuksia ulkomailla aiheutuneiden sairaanhoitokustannusten korvausprosessiin.

Lisäksi Kansaneläkelaitoksen lain toimeenpanon yhteydessä havaitsemia muutostarpeita on otettu valmistelussa huomioon.

Esityksellä on selkeä kytkentä Euroopan unionin lainsäädäntöön. Komissio on vuonna 2016 antanut Suomelle perustellun lausunnon EU:n potilaiden oikeuksien soveltamisesta rajat ylittävissä terveydenhuollossa annetun direktiivin (2011/24/EU) implementoinnin johdosta. Komissio katsoo, että

Suomessa vuonna 2014 käyttöön otettu mainitun direktiivin sääntöihin pohjautuva korvausmalli ei ole

direktiivin sääntöjen mukainen.

Tavoitteet

Tämän lakiuudistuksen keskeisenä tavoitteena on muuttaa lakia siten, että siinä säädetty rajat ylittävän

terveydenhuollon korvausmalli vastaisi SOTE-uudistuksen mukaista uutta kansallista sosiaali- ja

terveydenhuollon palvelujen järjestämistä koskevaa lainsäädäntöä. Samalla otetaan huomioon Euroopan

komission Suomelle antamat kannanotot koskien nykyisen korvausmallin suhdetta potilasdirektiivin tavoitteisiin.

Lisäksi tavoitteena on ottaa huomioon lain voimaantulon jälkeen, kansallisesti ja kansainvälisesti, tapahtuneita muutoksia, yksinkertaistaa ja tarkentaa toimeenpanon hallinnollisia menettelyjä sekä korjata

toimeenpanon yhteydessä havaittuja sisällöllisiä puutteita.

Linkit

<https://stm.fi/hanke?tunnus=STM040:00/2021> - Linkki hankesivulle (hankenumero: STM040:00/2021)

Liitteet:

HEluonnos rajat ylittävää THta koskevan lain muuttamisesta_lausuntoversio.pdf - Luonnos hallituksen

esityksestä

Svenskt sammandrag_RP om ändring av lagen om gränsöverskridande hälsovård_utlåtande.pdf -

Sammandrag på svenska / ruotsinkielinen tiivistelmä

Tampereen kaupungin sosiaali- ja terveyspalvelut lausuvat seuraavaa:

Tässä on huomioitava, että hoidon tulisi olla myös julkisen terveydenhuollon piirissä, eikä pelkästään palveluvalikoimaan kuuluvaa hoitoa, tällä estettäisiin sitä, että muiden muassa kalliiden hoitojen relatiiviset

käyttöaiheet tulisivat selvitettyksi maksajan taholta. Esimerkkinä lausuntopyynnössäkkin on todettu

hammasproteettiset toimenpiteet ja samoin esimerkkeinä voisivat olla tekonivelkirurgia ja kaihikirurgia.

Edellä mainitut toimenpiteet kuuluvat myös julkisen terveydenhuollon palveluvalikoimaan, mutta

toimenpiteiden kriteerit eivät ole yksiselitteisiä. On mahdollinen riski, että yksityiset palveluntuottajat

pyrkisivät muuttamaan hoitokäytäntöjä siihen suuntaan, että myös relatiiviset aiheet tulisivat katetuiksi,

vaikka julkisen terveydenhuollon kriteerit hoitoon eivät täytyisikään.

Suun terveydenhuollon palveluista erityisesti proteettista hoitoa (esim. hammasproteeseja) teetetään

ulkomailta. Hammastekniset kulut muodostavat merkittävän osan potilaan maksettavaksi koituvista proteettisen hoidon kustannuksista. Proteettisessa hoidossa julkisessa terveydenhuollossa peritään asiakkaalta hammasteknisiä kuluja enintään todellisten kustannusten mukaisina, mikäli potilas ei ole suorittanut maksua suoraan valmistajalle (Asiakasmaksuasetus, 9 § 3. mom). Nämä kustannukset eivät

sisälly sosiaali- ja terveydenhuollon järjestämisestä annetun lain 57 pykälän mukaan laskettavaan hintaan

eivätkä ole sosiaali- ja terveydenhuollon asiakasmaksuja. Näiden hammasteknisten kustannustietojen

ylläpitäminen pykälän 9 yksityiskohtaisten perustelujen mukaisesti tulee olemaan oma haasteensa, koska

kyse on monilla alueilla yksityisestä palvelutuotannosta, eivätkä hinnat perustu kunnan/kuntayhtymän ja

palveluntuottajan väliseen sopimukseen.

Lausuntoehdotuksessa on maininta vain ennakkoluvasta, palveluvalikoimaan kuulumisesta ja lähetteestä.

On tärkeää korostaa, että suomalaisen terveydenhuoltojärjestelmän tarjoavat palvelut ovat erittäin kattavia, eikä käytännössä mitään palvelua ole poistettu palveluvalikoimasta. Siksi oikeus palveluvalikoiman

mukaiseen hoitoon ei ole toimiva. Luonnoksesta ja sen perusteluista jää epäselväksi, miksi 9 § 2. mom

kuvatussa tilanteessa, henkilöltä edellytetään lähetettä, jos korvauksen saadakseen henkilön saaman hoidon on joka tapauksessa kuuluttava suomalaiseen palveluvalikoimaan. Kun oikeus toisessa maassa

annettavaan hoitoon todetaan, tulisi henkilön oikeusturvan vuoksi selvittää etukäteen kustannukset, joihin

korvauksen voi saada. Ennakkolupa tulisi olla velvoitettava epäselvyyksien ja myöhempien selvittelyiden

välttämiseksi, tämä myös parantaa henkilön oikeusturvaa. Ennakkolupa ei tietenkään koskisi äkillistä hoidon tarvetta.

Ruotsin mallissa on kohta kolme, jossa todetaan: "Potilaalla olisi ollut oikeus saada kyseinen hoito julkisin

varoin kustannettuna, jos hoito olisi annettu Ruotsissa." Tämä on hyvä tapa selvittää oikeus toisessa

maassa annettavaan hoitoon. On huomioitava, että lääketieteellinen tarve ja julkisin varoin kustannettavat

hoidot ovat useinkin kaksi eri asiaa.

Lääkkeiden osalta on mielekästä, että korvaukset annetaan Suomen korvaustason ja korvausjärjestelmän

mukaisesti. Lääkkeiden hinnoissa on erinäisistä syistä johtuen huomattaviakin maakohtaisia eroja. Yleisestikin olisi järkevää korostaa sitä, että korvausta maksetaan kunkin maan julkisesti rahoitetun terveydenhuollon mukaisia kustannuksia.

Pykälässä 8 § nojaututaan julkisen terveydenhuollon palveluista perittävät maksujen määrittelyssä sosiaalija

terveydenhuollon asiakasmaksuista annetussa laissa. Kyseiseen lakiin sisältyvät myös maksukatot. Kuinka

maksukattoja sovelletaan muissa maissa annetun hoidosta potilaalle koituviin kustannuksiin?

On syytä huomioida, että toiminta tulee lisäämään hallinnollista työtä.

Ehdotuksessa ei ole otettu huomioon, kuka korvaa hoidoista aiheutuneiden komplikaatioiden kustannukset, onko tätä mietitty?

Heinonen Kristiina
Tampereen kaupunki